

Соціогуманістичні засади модернізації економіки в системі реалізації української національної ідеї

Аналізується вузьке розуміння існуючої гуманітарної політики, її нездатність захистити національну ідентичність українства за умов посилення загроз глобалізаційного зодноріднення їхнього інформаційного простору та поширення патогенного неоімперіалістичного впливу на сфери вітчизняної освіти, науки, економіки, культури тощо. У цьому контексті висвітлено актуалізацію потреби широкого впровадження нової соціогуманістичної парадигми буття, обов'язковим духовно-моральним імперативом якої має стати в національному та міжнародному масштабі бінарний захист і людини, і націй на всіх етапах їх відродження, формування власного духовно-інтелектуального потенціалу та нагальність належної його оцінки в системі соціально-економічного, науково-технічного, духовно-культурного, екологічного та іншого розвитку.

Ключові слова: гуманітарна політика, соціогуманістична парадигма буття, бінарний захист людини і нації, українська національна ідея, інформаційний простір, оцінювання інформації, духовно-інтелектуальний потенціал.

У ХХІ ст. орієнтирами-маркерами осучаснення націй, модернізації економік, особливо тих країн, що розвиваються, мають стати детермінанти інтеграції в епоху глобального гуманістичного мислення, розуміння вагомості духовно-інтелектуальних цінностей, високих інформаційних технологій, загальнодоступних соціальних мереж та розбудови постіндустріальних моделей суспільного виробництва. Це все може реально відбутися, якщо в таких спільнотах, до яких належить і Україна, вільно реалізуватиметься конвергенція паритетного захисту людини і націй як основний соціогуманістичний концепт побудови міжнародних демократичних взаємовідносин та громадянських інституцій націй, оптимально відкритих до цивілізаційних впливів глобалізації, водночас здатних зберігати етнічну ідентичність, духовність, культурні традиції, конкурентоспроможність, тобто ексклюзив свого буття в мозаїці світу.

Виконання цих, як і багатьох інших гуманітарних, моральних і соціокультурних імперативів, важко уявити без гармонізації світових тенденцій та ренесансу національних традицій, пам'яті, без належної оптимізації синергії дій в цих напрямках. Одне слово, потрібен комплекс творчих зусиль для нових досягнень як у системі сталого соціально-економічного, інноваційного, так і в ширшому аспекті – ноосферного розвитку, де домінують духовно-інтелектуальні, знаннево-інформаційні чинники, в т. ч. національного відродження ослаблених народів та народностей (освіта, наука, культура, комунікації, інтеграційні зв'язки тощо).

Отже, актуалізується доленосна потреба гуманізації глобалізаційних процесів не тільки щодо мовно-культурного зодноріднення, аби припинити інформаційні патогенні дифузії на ослаблених постколоніальних просторах. Належить опрацювати нові соціогуманістичні парадигми, в системі координат яких можна було б піднести не тільки національну економіку, свідомість, рівень знань (інформації, досвіду) ослаблених народів, а й забезпечити соціальну справедливість у міжнародному вимірі, аби уможливити чути голос усіх націй, а не лише сильних світу цього. Доконечно потрібен **далекосяжний комплекс** зусиль різних вчених, од-

нак, насамперед наук соціального профілю (економіки, соціології, філософії, соціальної психології, історії, націології, права тощо) багатьох країн, фахівців теорій і практик державотворення та становлення націй, у фокусі яких була б **людина і нація** в їх просторово-часовій багатомірності. Однак реалії Незалежності України свідчать: після багатовікової тотальної денаціоналізації цього замало – потрібні національно **свідома** людина і **державна** нація, їх соборне мислення і нові світоглядні концепції, суголосні сучасному тренду тяглості розвитку, де економіка – це не лише економічні аспекти.

У цьому контексті 2011 р. – не лише знаково-ювілейний. Розпочатий третій десяток державної Незалежності для історії нації – це часова мить, але стосовно людини – це вік, упродовж якого змінюються не тільки одне покоління, а й концептуальні підходи до розв'язання суспільно важливих проблем. Час розбудови України висвітлив насущну необхідність глибшого розуміння взаємозалежності двох речей, природа яких, здавалося б, – різна. Перша. Імітацією буде проголошений курс на модернізацію національної економіки в умовах посилення духовно-інтелектуальної діяльності творчої людини, її здатності генерувати знання як основи інноваційного розвитку без ґрунтового наукового опрацювання нової **соціогуманістичної парадигми буття** (СПБ) нації. Тобто без врахування якісних змін, викликаних економікою знань та потребою поєднання інноваційних технологій зі збереженням національної ідентичності господарюючих суб'єктів. Адже навряд чи можливе ефективне проведення соціально-економічних чи інших суспільних трансформацій без урядової концепції ренаціоналізації та збереження українськості як ексклюзиву народу, що дав назву державі, прагне підвищити рівень життя і ступінь усвідомлення власного вибору сталого шляху до цивілізаційного розвитку [1-2].

Друга. Осягнути, що це все, своєю чергою, вельми проблематично реалізувати на одній етнокультурній основі з огляду на її цілеспрямоване тривале нищення, брак широкомасштабної стратегії соціально-економічного, науково-технічного розвитку країни, слабке усвідомлення **української національної ідеї** (УНІ) як інтегральної ідеологічної основи творення нової свідомості та власної держави, які забезпечують тяглість духовно-культурного відродження, визначеність пріоритетних сталих векторів внутрішньої та зовнішньої політики, модерних інтеграційних орієнтирів і нових викликів національній безпеці в жорстких умовах глобальних ринків, військових блоків. Ці виклики вимагають виокремити сталість і тяглість розвитку ослаблених країн в системі їхньої здатності національного і духовного відродження, гармонізації середовища і простору для зростання їх конкурентоспроможності в світі сильних, тобто створення сприятливо-щадного клімату для осучаснення нових держав.

Отже, актуалізується проблема здійснення модернізації не заради неї самої, не «поза рамами нації», аби «вселюдськими фразами інтернаціоналізму ... прикрити своє духовне відчуження від рідної нації» [3], як це вже було з індустріалізацією та колективізацією «всей страны». Модернізація має працювати на підвищення суб'єктності України, конкурентоспроможності її економіки. Нині вкрай важливо, щоб ринкові перетворення не набули суто технічних, регіональних домінант та ухилів, а відповідали загальнонаціональним цінностям, соціогуманістичним потребам духовного відтворення нації, захищали її людину від подальшого національного знеособлення, нищення інтелекту, питомої мови як Логосу. Водночас захистили корінний (титульний) український народ від знеодержавлення, адже його свідомість, історичну пам'ять впродовж тривалого періоду окупанти жорстоко «зачистили» від бажань стати Державною Нацією. Тому питання далі від-

критичне (і не лише для України): встануть та, головне, чи витримають реформаторський курс новонароджені держави без **нової філософії** допомоги **ослабленим**, без підтримки живильної сили ренесансу їх середовища та національного простору буття? Адже культура, мова – це не лише основні ознаки нації, а в поєднанні з сучасними інноваційними технологіями, економікою знань – життєво необхідний атрибут її буття, збереження ідентичності, конкурентності, врешті-решт, ковітальності, колективного державного мислення.

Власне, йдеться про розробку в якомога стислий термін **зеленої ідеології** не лише з акцентом на екологію, економіку, а і на **соціогуманістичні цінності** як духовно-моральні імперативи збереження **середовищеспроможності** нації за складних умов і нових викликів. Завданням такої якісно нової ідеології є: створити необхідні умови, аби спільнота була ковітальною, тобто здатною забезпечити свою самодостатність як суб'єкта власного розширеного відтворення і пов'язаних з ним комплексу господарських, духовних, гуманітарних та інших напрямків творчої діяльності. Без такої ідеології, без сучасної науки інвайронментології (середовищезнавства) та її знань про творення належних умов не зазеленіє на національних луках те, що під прикриттям релятивізму впродовж тривалого часу затоптувалося в болото небуття різними шовіністами-загарбниками [4]. Принаймні в цьому контексті українська освіта, мова, культурні традиції, духовність нації негайно потребують червонокнижного гуманітарного захисту (аналогічно з загрозами зникаючій флорі та фауні) на рідній землі як духовний ексклюзив нації, як світоглядна візія її життя, дум, діянь різних і не лише економічних.

Хотілось би вірити, що чинний уряд України, нарешті, усвідомив фундаментальність і комплексність **гуманітарних** питань у проголошеній ним модернізації економіки та інтелектуалізації соціуму. Справді, на засіданні новоствореної з цих питань Гуманітарної ради під головуванням Президента України Віктора Януковича було порушено низку важливих проблем розвитку гуманітарної політики (ГП) [5]. Опрацьовується проект такої політики. Проте виникає далеко не риторичне запитання: Україні потрібна традиційно залишково-пострадянська гуманітарна політика чи **нова соціогуманістична парадигма буття нації** в щоденному плебісциті, який доводиться їй проводити не тільки щодо реалізації власного шляху розвитку, економічної суверенності, а і збереження своєї автотхонної автентичності, державної самостійності, врешті, **українськості** «на своїй – не чужій землі»?

Двадцятиріччя Незалежності переконливо свідчить: Україні потрібна нова парадигма буття в далі вкрай загрозливому середовищі, яке зазнає утисків як від зовнішніх зодноріднюючих процесів сучасної цивілізаційної і залишково-імперської глобалізації, якщо не відверто реваншистських постімперських інфільтрацій, так і потерпає від внутрішньої п'ятої колони, що агресивно педалює свою ностальгію за імперським минулим. З огляду на це, важко погодитися, що нині про гуманітарну політику може йтися лише як таку, «яка б забезпечила гуманізацію таких важливих сфер життя, як наука, освіта, культура» [5]. Це дуже вузьке і заяложене розуміння процесу гуманізації. «Навіть, здавалось б, вторинне (?) питання, яке зв'язано, наприклад, з історією чи освітою, часто стають (*і це, на жаль, правда* – С.В.) предметом політичної спекуляції». Значить, хочемо того чи ні, одразу додаються історична та політична компоненти ГП – історична пам'ять нації, її мова, герої, духовність, культурні традиції, тяглість (спадковість) розвитку спільноти, міграційні процеси, комунікації, ЗМІ, моделі мислення тощо. Гуманітарна проблема потребує **міждисциплінарного** підходу до її розв'язання.

Саме на це звертає увагу відомий науковець Оксана Пахльовська: нині в Україні «знищується слово як Логос, як хронотоп мислення і духовності, як вимір критичної думки, аналізу, діалогу. Відбулась люмпенізація усіх рівнів знання, всіх форм комунікації в суспільстві, які тримаються на культурних кодах». На її думку, гуманітарна наука «має своїм центром *мікрокосмос* людського життя, обернений у *макрокосмос* (підкреслення наше – С.В.) буття вселенського». ГП – це й державна політика в галузі ідеології та самосвідомості. Так мислячи, вона логічно виходить на модерні завдання ГП щодо інтелектуалізації влади, спільноти, бо «шлях до цивілізованого світу лежить через повернення до інтелектуальних змістів сучасної доби», до подолання екзистенційного вакууму, до інтелектуалізації економіки [5].

Йдучи далі за вектором модернізації, цивілізаційного розвитку та проголосивши курс на євроінтеграцію, Україна наражається на *подвійні* впливи зодноріднення. З одного боку, як уже згадувалося, невідворотні глобалізаційні (світові, інтеграційні), а з іншого – ще дошкульніші ностальгічно-імперські, неореваншистські інспірації, цілеспрямовані зомбування ними пересічної людини. У цьому контексті має рацію професор В. Панченко: в гуманітарній сфері «маємо політику, спрямовану на знищення української ідентичності» [5]. Національній безпеці України загрожують окупації її інформаційного, масмедійного просторів Росією, спекуляції на мультикультурності, «радикалізмі» націоналістів, проявах буцімто жажливої нетолерантності, ксенофобії і т. інше.

Таким чином, предметом опіки створеної при Президентові України ради з гуманітарних питань, як і майбутнього закону про таку політику, є складний феномен соціально-економічного, інформаційно-культурного, духовно-інтелектуального, морально-ідеологічного та іншого життя держави, який має національний, інтеграційний та цивілізаційний виміри. Власне, ми тому так широко виокремили сучасні його вектори, бо вони, аби їх охопити в комплексі, повинні обов'язково розглядатися не тільки в культурологічному аспекті, а і в інтегральній державній системі *УНІ*, в новому *якісному* її розумінню як триєдиного зрізу буття нації – минулого, сьогодення і майбутнього. Їх слід розглядати в широкому соціогуманістичному аспекті цілісної системи повнокровної державної політики, що консолідує спільноту, спрямовує на економічні успіхи, врешті, відродження української нації, об'єднує зусилля усіх громадян і політичних організацій навколо державних інтересів і соціокультурних вартостей у світовому вимірі, а не в прокрустовому ложі пострадянської залишкової «гуманітарки», яка й далі денаціоналізуватиме Україну.

На жаль, донині не прийнята система духовно-інтелектуального забезпечення як дороговказ та ідеологічно-інформаційний супровід модерних державотворчих прагнень титульної нації, її нової соціогуманістичної політики в структурі *УНІ*, й досі не чути лаконічного гасла, яке віддзеркалювало б *стратегічні* напрямні (складові) національної ідеї в сучасних умовах. Ба більше, не розглядається така ідея в інтеграційно-просторовому вимірі інноваційної доктрини розвитку України, не позиціонується як потужний нематеріальний (інтелектуальний) постколоніальний *актив* передньої лінії державного будівництва, а відтак, як магістральний вектор чи дорожня карта руху нації до самореалізації у вільному світовому співтоваристві – розмаїтті його економік, культур, знань, мов, релігій та інших ексклюзивних ознак. Адже Ідея, Слово, Знання, Інформація – ідеологічно завжди попереду матеріального. Ідея, думка, слово завжди були перед усім. Дієвість системи «слово – дія – результат» постійно підтверджують потенціал середовищеспроможності нації: є продуктивні ідеї, думка, є ефективна інно-

ваційна діяльність – буде результат. У цьому відмінність «ресурсного» (сировинного) розуміння потенціалу нашого розвитку від «діяльницького», як більш якісного, наукомісткого і економічно ефективного.

Слушно, що «більшість наших проблем існує лише через те, що значній частині народу, в тому числі так званій еліті суспільства, бракує трьох стовпів сучасної розвиненої нації: національної ідеї, високої культури і здорової моралі. Інакше ми не мали б проблем з безкорисними і навіть небезпечними для суспільства політиками і бізнесменами, із зубожінням більшої частини населення, з Московським патріархатом, «Русским миром» [6]. Однак, проблема ще в тім, що в Україні й на ідеологічному фундаменті опозиції навіть пунктиром не окреслено стратегічної ідеї державотворення і становлення розвиненої нації на базі інтелектокористування. Деякі «патріоти-інтелектуали» не лишень легко відмовляються від української «частини території», сперечаються з приводу галицької, донецької федерацій, відповідної ментальності, а й виступають з «надоригінальними думками» щодо незрозумілості УНІ, її непотрібності та марнотратності пошуків.

14 червня 2011 р. нами був проведений круглий стіл «Українська національна ідея як духовно-інтелектуальний код соборності: етнічний, інтеграційний і цивілізаційний вектори». Учасники форуму прийшли до певного консенсусу щодо визначення шляхів формування, становлення і розвитку національної ідеї, її наукової дефініції і прикладного значення, врешті, ролі в сучасних умовах державотворення і становлення розвинених націй.

Українська Національна Ідея – це своєрідний комплекс вірувань і духовне кредо народу, квінтесенція патріотичних почувань, національного світобачення та усвідомлення державної незалежності, суверенності її інтересів; це концепт-конструкт духовно-інтелектуального потенціалу нації, тобто людей – державотворців і співгромадян, які, спираючись на минуле, мобілізують творчі зусилля та здобутки сучасні і майбутні, на становлення і консолідацію українського народу як єдиної політико-етнічної громадянської спільноти і цілісної одиниці світового співтовариства, щоб наблизити національний ідеал до найвищих досягнень людства в різних сферах розумової його життєдіяльності на шляху прогресу та добробуту.

Ця дефініція достатня для нації, тяглість розвитку якої не переривалася. Збереження ж національної тотожності титульного народу, який упродовж віків намагалися знищити, вимагає вивчення її не лише як явище складної соціально-економічної, етнічної, культурно-мовної, релігійної, екологічної та іншої природи в духовно-інтелектуальному, феноменальному і вельми динамічному історичному контекстах, а і як багатofакторну програму сучасного розвитку країни, підвищення її суб'єктності, субсидіарності, конкурентоспроможності і т. ін. Отже, УНІ – це не лише програма дій на завтра, засвоєння і збереження набутих минулого, його історичних, традиційних інституцій, а й науково обґрунтовані, сконсолідовані, інноваційні та інтеграційні спрямування сучасників у світоглядному, мотиваційно-ціннісному та інших духовно-інформаційних, просторово-часових вимірах. Врешті, УНІ – це логія руху Української Державності до європейського рівня.

Незалежно від поглядів і підходів до формування УНІ нація повинна об'єднатися навколо визнання того, що історично процес виникнення, становлення та поширення української ідеї проліг від демократичної Конституції Пилипа Орлика, Кирило-Мефодіївського соціального гасла «країна без хлопа і пана» через Міхновське усвідомлення України як національної самостійної держави, боротьбу УНР та визвольно-бойовий клич УПА «здобути або умерти» за неї до сьогоднішніх пошуків і розробки євроінтеграційної стратегії розвитку нашої країни в системі модерних світових держав та їх життєвих стандартів. Концепт УНІ як широкомасштабної ідеологічної основи та духовно-інтелектуального забезпечення стратегії розвитку був накреслений ще у фундаментальному триптиху від Хвильового: «Даєш інтелігенцію!», «Геть від Москви!», «Даєш Європу!».

Актуалізація перспектив інформаційно-просторової моделі розбудови національної держави, її євроінтеграційних намірів ставить на порядок денний нагальну потребу: опрацювати *систему* її ідеологічного забезпечення, яка ґрунтуватиметься на загальноукраїнських інтересах, що акумулюються такими сучасними складовими Великої національної ідеї – *Україна: соборна, українська і гідна людини*. Не будемо деталізувати кожну складову, за якими стоїть ціла низка факторів, ресурсів, пріоритетів їх застосування. Тут лише зазначимо, що соборність – це не тільки географія, а й соборна здатність нації творити українську державу, наповнювати її добрими ділами. Свята святих завдань УНІ – це сформувані єдиний національний економічний, мовно-інформаційний, культурний, релігійний та інші простори та допомогти всім українцям в різних регіонах усвідомити себе соборною державоцентричною нацією. Отже, соборність – це не лише інтеграція економік регіонів, а й духовна, морально-психологічна характеристика, внутрішньо притаманна людині, її свідомості та ментальності. Рівно ж – українська Україна не означає зловмисно підкинутого гасла: Україна лише для українців. Таку позицію затаврував ще Михайло Грушевський, позиціонувавши демократичну думку: якщо ти живеш в Україні та працюєш задля її добра, ти – українець.

Учасники круглого столу також виокремили Малу національну ідею: «*Знання, інформація і рух (чин, дія)*» як робочий інструментарій вирішення тих чи інших складових Великої. Мала ідея – це поточне, часто – тактичне гасло. Мала як частина Великої стратегічної національної ідеї спрямовує сьогодні продуцентів лідерської інтелектуальної власності, творчу енергію наукової молоді на: інтенсивне використання нових знань, досягнень науки, інтелектуально-інноваційних чинників створення модерної національної держави, економіки знань, збільшення інвестицій у розвиток людини, її культури та інтелектуального капіталу; побудову інформаційного, громадянського й правового суспільства, збереження генофонду українського народу, тяглості його розвитку в плані безперервного досягнення високої освіченості, креативності, духовності та моралі; зрештою, пізнання навколишнього світу, зменшення його ентропії та небезпек – внутрішніх і зовнішніх. Є соборна нація як повноцінне, самодостатнє соціально-економічне, етнокультурне середовище, є інформаційний простір, який не гнітить, не розмиває тотожності народу, повнокровно функціонує передача знань від покоління до покоління – значить, виховується національно свідомо, цілісна людина й ковітальна спільнота. Тобто спільнота, здатна відроджуватися завдяки зеленій ідеології, соціогуманістичній політиці, які підживлюють це середовище, розширяючи його до масштабу всенаціонального чи навіть світового.

В Україні сакраментальність питання «бути чи не бути» набуває значно ширшого аспекту: *буття* чи *небуття* титульного народу як державної нації зі всіма її ознаками – мовою, культурою, традиціями, творчою діяльністю тощо. Врешті, йдеться про знеособлення людини і знедержавлення нації у спосіб пригнічення, уповільнення, а відтак припинення їх *духовно-інформаційної мобільності* (ДІМ) як домінанти *соціального руху* інформації (знань, досвіду). Цей рух здійснюється людиною (громадою, суспільством) шляхом традиційного її передавання «по вертикалі» (від покоління до покоління) та творчого генерування нових знань «по вертикалі», здобутих на рівні одного покоління (чи особистості). Потенціал (сила, дії, чин, ефект) знань від двох попередніх векторів соціалізується як рівнодійна, побудована на основі їх інтегрування «по діагоналі». Ці процеси достатньо повно віддзеркалені в монографії «Інформація. Інтелект. Нація» [7].

ДІМ нації – це перманентний, природний і вільний суспільний процес передавання сучасниками наступному поколінню традиційної інформації (знань, досвіду), яку вони, успадкували від своїх попередників, зберегли та примножили (приростили на якусь величину І) не лише для збереження своєї етнонаціональної ідентичності (тяглості розвитку), а й для того, аби не опинитися на узбіччі науково-технічного, технологічного, соціально-економічного чи будь-якого іншого прогресу як цивілізаційного планетарного явища.

Тут зазначимо лише тезово: ДІМ людини і нації реалізується в знаннево-місткій «вертикалі» спадковості (консерватизму, традиціоналізму) розвитку, з одного боку; з іншого – в модерній наукомісткій «горизонталі» інноваційної діяльності. Одне слово, ДІМ свідчить: прогрес ґрунтується на двох основоположних складових (традиціях і новаціях), оптимальне поєднання яких забезпечує тяглість (спадковість) і модерність (інноваційність) поступу.

Що стосується третього вектора «по діагоналі», то він комплексно, у «знятому» вигляді відображає комфортні умови, необхідні для оптимізації середовищеспроможності людини (нації) зберігати як розмаїття форм своєї ідентичності, так і утримувати передові (а, можливо, й лідерські) позиції в динамічних процесах сучасного розвитку людства на рівні високих «зелених» технологій, ідеологій, екологій та інших сфер діяльності. Ці умови стають факторами зеленого дизайну, якщо інформаційний чи будь-який інший простір у контексті УНІ не гнітить середовище, а співвідношення використання традиційної та інноваційної інформації – адекватне потребам розвитку людини, громади і корінного (автохтонного) народу, з одного боку; з іншого – національних меншин і демократичним нормам світового співтовариства, соціальним ліфтам тощо.

Під час модернізації економіки архіважливо, щоб набуті знання були суспільно-інформаційною мембраною, яка не допускала б проникнення недостовірної інформації, підвищувала б імунітет (опірність) людини проти її денационалізації та дезінтеграції країни, водночас посилювали б середовищеспроможність нації у плані розвитку вітчизняної освіти, науки, культури, підприємництва, екології на її шляху досягнення цивілізаційного поступу. А це значить, що проголошена урядом модернізація економіки має відбуватися **комплексно**: на інноваційній, новаторсько-інформаційній і культурологічній основі. Знання, інформація – інструментарій реалізації складників Великої ідеї, яку не можна зводити до вузького технічного розуміння модернізації економіки, забуваючи світові, європейські епіцентри генерування інтелектуального потенціалу спільнот як лідерів високих «зелених» технологій та ідеологій, де знаннево-інформаційний ресурс – невід’ємна складова їхнього буття.

Звідси всеукраїнська мета: розбудувати власну модерну державу як дім нації, як її рідну хату на **спільних** духовно-культурних цінностях, патріотичних почуваннях та інтелектуальних кодах українського народу, на традиціях, нормах і правилах, притаманних його спільноті; на інноваційних засадах модернізації національної економіки, її перепрофілювання, модернізації та реструктуризації відповідно до модерних завдань формування її нових укладів, підвищення рівня людського розвитку. Названі сучасні компоненти УНІ (соборність, українськість та гідність) – це лише головні бренди довгого і відкритого списку факторів другого порядку, їх пріоритетів, ресурсів, інституцій, екосистем, потрібних для реалізації складників націдеї, – фундаментальних і насущних для екзистенції українства, його національних інтересів і пошуку нових якісних змін життя.

Попри те, вже нині очевидно, що візія і місія майбуття України не в ентропії (невизначеності спільноти, хаосі, безпорядку, маргіналізації та її креоліза-

ції), а в негентропії, тобто в *гармонізації*: а) національних інтересів та загальноновизнаних фундаментальних принципів свободи, соціального та економічного добробуту, захисту прав і людини, і нації; б) неоліберальної (в центрі – людина, вільна ринкова економіка) і націоналістичної (акцент на розвиток нації, патріотичної любові до неї) ідеологій. Шлях досягнення мети один: на основі гармонійного поєднання цих чи дотичних до них ідеологій створити нову парадигму суспільного розвитку – *соціогуманістичну*, яка комплексно і паритетно захищала б людину і націю як когнітивно необхідне мовно-інформаційне, звукове, візуальне, водночас природно-ексклюзивне середовище (тло, а відтак простір), де можна було б зберегти та розвивати свою національну ідентичність, ментальність, культуру, промисловість, народні промисли і т. ін.

Утім, дієвість цієї парадигми як *двовалентної* щодо людини і нації всередині країни багато залежить від третьої сторони – *міжнародної* громадськості, тобто потрібне відповідне правове забезпечення *світового* масштабу, аби зелену захисну ідеологічну доктрину задіяти стосовно усіх народів та процесів модернізації їх економіки, техніки, освіти, науки, не відсуваючи на маргінес інтелектуалізацію, консолідацію та інтеграцію кожної спільноти. Соціогуманізм вимагає нового наповнення взаємовідносин «людина – нація – людство». Не може штучно створена імперією т. зв. радянська людина далі нищити сакральні цінності корінної нації як частки здобутків світової культурної мозаїки. І в цьому плані ООН має стати частиною життя спільноти і людини в сучасному стратегічному вимірі – етнокультурному, інтеграційному і цивілізаційному.

Власне, задля розбудови *національної* держави, спроможної засобами нової соціогуманістичної політики, зеленої ідеології державотворення відновити адекватне середовище, а відтак простір, які сприяли б відродженню основних ознак українського народу, чинників його ревіталізації, варто спрямувати зусилля спільноти, а не розтрачувати їх на неукраїнські проекти засланих патріотів, емісари котрих зловмисне страшать Європу радикалізмом і ксенофобією.

У такому сенсі, найперше, сучасну гуманітарну сферу непродуктивно розглядати поза економікою та широким полем духовної і соціальної життєдіяльності людини (нації) щодо освіти, виховання, культури, науки, релігії, збереження інформаційного простору, національної ідентичності, свобод, прав і обов'язків, охорони здоров'я, соціального захисту і рівня добробуту, забезпечення гідних умов праці та відпочинку, занять фізкультурою, різними видами спорту тощо. По-друге, ця сфера вимагає адекватної державної політики, суспільного впливу, спрямованих на відродження української нації, її самосвідомості зусиллями консолідації усіх громадян, політичних і громадських організацій навколо державних інтересів і соціогуманістичних цінностей, впровадження національної ідеї України як дороговказу духовно-інтелектуального розвитку та ліквідації довготривалого колоніального гасла: народ без національної еліти, а еліта без мови народу, без ідеї створення власної самостійної держави.

За цих обставин, збереження національної тотожності титульного народу, який упродовж віків намагалися знищити, в т. ч. за допомогою етно-лінгвоінтелектоциду, загарбань його територій, асиміляції та жорстоких заборон корінній нації мати власну державність, – вимагає вивчати українську ідею не лише для аналізу подій минулого, а й з огляду плану дій уряду (незалежно від його партійної приналежності) щодо нинішньої практики етнодержавотворення, формування громадянського та інформаційного модерного суспільства, соціогуманістичної політики буття народу, творення економіки знань, чіткого окреслення загальнонаціональних стратегічних пріоритетів, інтересів за умов посилення

невідворотності зодноріднюючого впливу глобалізаційних, євроінтеграційних та інших цивілізаційних процесів.

Усе це диктує всебічний підхід передовсім до інтеграційної стратегії розвитку України та її регіонів не тільки як сукупності способів і методів суспільного (економічного, політичного, соціального та ін.) управління групами (громадами) людей для цілеспрямовань їх дій, вчинків у напрямку реалізації національної ідеї переважно **всередині** країни. Це додатково потребує особливої уваги з акцентом на збереження національної (етнічної, культурної, релігійної та іншої) **ідентичності** корінного народу як єдиного тіла, питомої мови нації, її культури в полі впливу потужних **зовнішніх** сил, які впродовж великого історичного періоду своїми різними зловмисними колонізаторсько-асиміляційними діями розмивали (і таки дещо розмили) нашу іншість в українському просторі, дезінтегрували титульну націю, загострили регіональний егоїзм, що більше – небезпеку федералізації. Отож, будь-які починання нашого відродження слід починати з визнання гірких реалій: ми **ослаблена** нація і ніхто не зацікавлений в її потузі! Поєднання модернізації зі збереженням національної ідентичності – не тільки архіважливо, а й вимагає **розширити платформу** захисту.

За такої загрозливої суспільної ситуації серйозна мова може вестися лише з урахуванням кількох фундаментальних речей. Передовсім потужний акцент повинен бути поставлений на **соціогуманістичній** компоненті стратегії як **новій парадигмі буття** нації, що оптимально поєднує людино-націо-державоцентричність як усередині країни, так і співпрацю з європейським (світовим) товариством на засадах паритетного захисту людини і нації в постколоніальному потолоченому просторі. Тобто з позиції цієї парадигми явище (процес) інтеграції розглядається в **бінарному** вимірі не тільки щодо внутрішнього (міжрегіонального) і **зовнішнього** (європейського, світового) векторів (просторів), а й щодо захисту **прав людини** та **національної ідентичності** кожного народу, насамперед – титульного, що дав назву державі і в якого поза межами цієї держави (за її національним простором) немає в світі іншої території для розвитку.

Далі. Бінарність у трактуванні дискурсу «соціогуманістичний», своєю чергою, вимагає нового підходу не лише до стану людини в суспільстві, а й до існування соціуму в системі **світових взаємовідносин**. Ілюзорним є захист прав людини, коли – беззахисна її нація. Соціогуманізм насамперед має адекватно віддзеркалювати процеси у сфері **міжнародних** стосунків націй і прав людини як взаємодію таких двох основних та багатовекторних конструкцій цивілізації, як «соціум» (громада, спільнота, нація) і «гуманістичний» (людяний). З терміном «соціогуманістичний» пов'язуємо гуманізм людини і гуманістичний розвиток її нації (держави) як, насамперед, **когнітивно** необхідним мовно-інформаційним, водночас – природним **середовищем (простором)**, лише в якому людина може розмовляти, творити та розвиватися для свого народу та світу. З іншого боку – лише етнічні спільноти формують ментальні ознаки соціальних об'єднань людей. Немоноетнічні спільноти, яким не притаманна певна національна специфіка сприйняття та інтерпретації навколишнього світу, форм і способів ставлення до природного і соціального середовища, перманентності передавання традиційної інформації від покоління до покоління як основи **тяглості** розвитку, не маючи достатньої критичної маси, можуть лише впливати на прояв тих чи інших ментально-національних характеристик, але не в стані їх генерувати. І у цьому випадку концепція сталого розвитку є недостатньою для відродження нації.

Сучасні дії Німеччини, Франції, Англії щодо натуралізації іммігрантів, радикалізм норвезької трагедії свідчать: політика мультикультуралізму, як і «все, що

йде поза рамами нації», вимагає переосмислення і перезавантаження. Як уже наголошувалося, за таких обставин слід говорити не про окремі фрагменти так званого удосконалення чинної гуманітарної політики, а про комплексну нову соціогуманістичну парадигму буття з акцентом на паритетний захист ослабленої і **людини**, і **нації**. Сутність парадигми надзвичайно широка: вона стосується творчо-пошукових, науково-дослідних, проектно-конструкторських та інших життєво необхідних видів інноваційної діяльності на рівні різних продуктивних результатів (не лише винаходів, нових проектів у техніці, а й творів літератури, музики, мистецтва, народних традицій і промислів) як реальних підвалин сталого розвитку держав. Найперше тих, що сьогодні прагнуть підвищити свій статус через повноформатне функціонування питомих мов, систем національної освіти, науки, культури, творення своєї інтелектуальної власності, інформаційного простору, ментальності, традицій, обрядів тощо. Зрештою, хочуть розвиватися завдяки піднесенню національних почувань вільного народу, який, хоч із запізненням, але по праву прагне долучитися до міжнародного розподілу інтелектуальної праці, бути активним суб'єктом світового освітнього, наукового прогресу, піднятися на вищий рівень за допомогою духовно-культурної, соціогуманістичної спрямованості інноваційного поступу, залучивши до його моделі всі структури виробничої і соціальної сфер своєї та інших розвинених країн світу, що альтруїстично, без політиканства діляться досвідом.

Отже, соціогуманістична парадигма має **глобальний вимір**, водночас вона стосується будь-якого народу, який свого часу роз'єднував, завойовував та чинив інше імперське зло тим народам, що хотіли бути незалежними, і ще не усвідомив заподіяне зло. Власне, з огляду на це, здавалось би, інституції міжнародного співтовариства повинні надати всім націям і народностям, що після поневолення вибороли свободу, стали на шлях самостійного розвитку – адекватні **гарантії ренесансу та національної безпеки** щодо їх державотворчих ідей, особливо за умов дедалі більших ризиків постколоніальної ностальгії та нових реваншистсько-імперських гасел. То ж, мабуть, аби мислити глобально, слід не тільки змушувати арабські країни з довговічним керівництвом до демократії чи грузинів до миру, а й самі сильні світу цього повинні **примушувати** себе стати соціогуманістами, моральними і поважати суверенітет новоутворених держав.

Загальнонаціональна корисність «зеленої» ідеології особливо важлива для етно-інтелектоцидної, за Джеймсом Мейсом, України. Захисна ідеологія не лише виключить менторські втручання в суто внутрішні справи України, гоїтиме глибокі рани денаціоналізації, а й вимагатиме від України бути гідною людини, взаємно, – від людини бути достойною України. Ми забули про духовно-інтелектуальні, культурологічні, освітні, знаннево-інформаційні, моральні чинники **державотворення й захисту українців**. Це доленосні фактори для втілення національної ідеї та справедливої, морально-духовної соціогуманістичної політик водночас. Навчання молодого покоління, в т.ч. патріотизму до УНІ, соціогуманізму, ніколи не припиняється. Нема своєї ідеї – її заповнюють чужою [8].

Проте, незважаючи на нагальність цих вимог, в Україні розбудова нових соціогуманістичних взаємин на «зеленій» ідеології не набула сталого застосування. Першопричини – нерозуміння новаторського навантаження, а відтак недостатня соціалізація терміну «соціогуманістичний» порівняно з заляженим поняттям «гуманітарний». У нашому вживанні поняття «соціогуманістичний» не зводиться до одноразової гуманітарної **матеріальної** допомоги, пов'язаної з різними природними катаклізмами (землетруси, паводки і т. ін.), з нерациональною діяльністю людини (біженці воєнних конфліктів, екологічні катастрофи, гуманітарна місія військових) чи з «секондхендівською гуманітаркою». Все це паліа-

тивна допомога людям, які потрапили у матеріальні скрути, природні чи неприродні (нелюдяні, але створені, на жаль, людиною) ситуації.

У запропонованому трактуванні прикметник «соціогуманістичний» означає **нову якість**: сталий захист духовних і матеріальних цінностей титульних, корінних націй та народностей, їх традицій, мов, культур від зодноріднення не тільки невідворотними глобалізаційними впливами, а, головню, асиміляційними діями неоколоніалістів, які інспірують в інформаційний, освітній та інші простори свої задуми і тексти, зловмисно і широко використовуючи так званий **інтелектуальний антиукраїнізм** в імперській семіотиці, антиукраїнській семантиці та аксіології для цинічного зомбування інтелекту людей, їх душ, цінностей та свідомості через інспірацію імперських інновацій [9]. Наявний хаос в Україні – це не тільки і не стільки боротьба за владу, за перерозподіл майна, фінансових потоків між кланами, скільки відсутність **подвижників** сучасної УНІ.

Введений в науковий обіг дискурс «соціогуманістичний» віддзеркалює **бінарну** парадигмальну сутність збереження автентичності українців, яка полягає в паритетному підході до гармонізації прав і людини, і нації; потребу їх захисту в адекватному, сприятливому для їх розвитку середовищі, в його якнайширшому інформаційно-мовному, світоглядному, національно-патріотичному, державотворчому, врешті, геополітичному, геостратегічному вимірі. Масштабність такого виміру диктує якнайшвидше надання цій бінарності статусу **світового** морально-правового імперативу, а відтак **міжнародної** юрисдикції. Лише за такого комплексного розуміння введеного дискурсу можна широко соціалізувати **універсальність** принципу взаємодії стратегічно жорсткого інформаційно-мовного, культурно-етнічного **каркасу** кожної нації (народності) з гнучким, мобільним і щоденним його **поповненням** цивілізаційними досягненнями без ущербу збереження їхньої автентичності.

Іншими словами, консолідація української нації, досягнення високих стандартів життя можливі на основі гармонійного поєднання етнічного й цивілізаційного, економічного і соціального, традиційного та інноваційного, власного і запозиченого. А це реально тільки в структурі запропонованої нової соціогуманістичної парадигми буття, де альфа і омега – це паритетний захист і людини, і нації, їх державницької ідеї, суверенності, свободи та інших демократичних вартостей. Історія довела, що ні концепція імперсько-більшовицького розуміння нації як «єдиного советского народа», ні «гвинтикове» трактування так званої радянської людини поза межами нації, вулиці та адреси – не гідні ні людини, ні її народу, врешті, не годні замінити УНІ. Очевидним видається, що приєднання до Євразійського союзу як буферної зони між Китаєм і ЄС не розв'яже насущної проблеми перетворення України з об'єкта чужого впливу на активний суб'єкт власного державотворення і розвитку.

У цьому плані запропонована національна Ідея як інформаційно-просторовий концепт: «Україна – соборна, українська і гідна людини» – це **глобальне** мислення всієї спільноти, нова **ідеологічна** основа інформаційного забезпечення доби її єдності – соціогуманістичної політики в контексті **зеленої (середовищеспрочної)** доктрини ХХІ ст., де знання, інновації як предмет і результат творчої діяльності стають (а мають стати і для нас) джерелом багатства та прогресу. У такому **широкому** аспекті вона виокремлює генеральні напрямні геополітичного, макроекономічного, етнокультурного, соціального, екологічного блоків, заодно пріоритети загальноукраїнського масштабу. Водночас у цій генеральній стратегічній доктрині розвитку України маємо вказати ті ресурси, механізми, фактори та їх переваги, зрештою духовно-інтелектуальний когнітаріат як еліто-

формувальне **ядро** нації, як її провідну верству творення знань світового рівня для **випереджального** поступу та адекватності нації цій високій місії. УНІ має акумулювати не лише етнічні, національні, а й цивілізаційні аспекти поступу. Зараз завойовують не тільки зброєю, а й засобами інтелектуальної власності, за допомогою потужних фінансових впливань, впровадження передових нанотехнологій, інспірування своєї ідеї в інформаційний простір і т. ін. Інтелектуальне антиукраїнство – стає найнебезпечнішою зброєю розмиття національної ідентичності. Це особливо проявляється в намаганні написати не тільки «общую» історію, а й створити «спільні» підприємства, транспортно-газові системи, використати інтелектуальну власність, змосковцяти інформаційний простір України, ініціювати сиро-цукро-трубні та подібні їм провокаційні війни. Це наступ не стільки на економіку, скільки на буття нації, її свідомість і свободу.

Підсумовуючи, зазначимо, що все це дає змогу виокремити принаймні кілька вельми актуальних соціогуманістичних **імперативів**, які малодосліджені, однак, на наш погляд, повинні бути враховані в подальших наукових пошуках комплексної доктрини розвитку України та її регіонів. По-перше, інтеграційну стратегію розвитку регіонів не можна розглядати поза консолідуючими націю всеукраїнськими процесами, реалізацією української державницької ідеї та відповідним націоцентризмом як потужним мультиплікаційним націєтворчим і ренесансним вектором. По-друге, основними чинниками в наповненні такого вектора є творення нових знань, інтелектуального продукту як високоякісного інформаційного (ідеального, духовно-культурологічного) ресурсу для випереджувального розвитку реальної економіки (і не лише її) України, функціонування та захисту національного інформаційного простору, насиченість його вітчизняним доробком, який підносив би духовність, патріотизм, збільшував синергічний ефект державних зусиль українського соціуму, а не розколював його; врешті-решт, сприяв би внутрішній комунікації та поінформованості спільноти, поширенню загальнонаціональної мережі електронних бібліотек, доступності до Інтернету, внутрішній та зовнішній євроінтеграції.

По-третє, вибір Україною інноваційної моделі свого розвитку, наміри створити інформаційне суспільство, знанневомістку економіку, а не консервувати вичерпну сировинну модель розвитку, інтегруватися в світовий простір, посісти там гідне місце серед розвинених держав і не бути постачальником сировини, дешевої робочої сили – усе це, як і багато інших проектів високого **духовно-інтелектуального** рівня, який відповідав би якісним змінам у світовій економіці. Методологічна візія таких змін визначається основним моральним імперативом: поєднати впровадження передових інноваційних технологій зі збереженням національної ідентичності ослабленого народу. Навколо такої вимоги могло б інтегрувати регіони і консолідувати українську націю.

З огляду на це, Україні у виборі вектора інтеграції належить керуватися не територіальною подільністю на схід і захід, на північ і південь, а бажанням створити єдину **громадянську** націю, яка в просторовому загальноукраїнському політичному вимірі якнайшвидше соціалізувала б свою національну ідею та відповідно долучилася б до здобутків світового співтовариства. Йдеться про **інтеграційно-просторовий** вимір, у якому при об'єднанні України головну роль відігравали б не регіональні кордони, не наявність історичного Збруча та містечкові орієнтації регіональних партій, а усвідомлення концепції духовно-інтелектуального всенаціонального Обруча як системи світоглядного забезпечення державного будівництва; рекрутування патріотичної, інтелектуальної і моральної **еліти як критичної маси**, здатної на високому професійному рівні самовіддано та відповідально

служити українському народові, припинивши ігри на штучно створених буцімто регіональних протистояннях і на панацеї пропонованого, скажімо, бюджетного федералізму, посилення влади місцевих органів. Адже сьогодні вододіл не регіональний, не по Збручу, він глобальніший: Україна або українська, або в тенетах «руського мира». Боротьба за таку Україну – це історія спротиву імперським її епітетам (малоросійська, радянська, хохляцька), еволюцій анафем, накладених одержавленою церквою на буття і виховання українців як свідомих мазепівців, петлюрівців чи бандерівців.

Історію не змінити, але її уроки пам'ятати треба: хто вибирає між модернізацією економіки та волею, позбувається і національної економіки, і державної незалежності. Не згадуватимемо ні Митного союзу, ні зони вільної торгівлі, але приєднання до них України накладає особливі обов'язки як на політичні еліти, так і на нас у цьогорічних виборах «луччих», за Донцовим. Нині такі еліти, шкода, не мають доробку стратегічних, ідеологічних, соціогуманістичних напрацювань супроводу державотворчих процесів, національно-патріотичних почувань та інших високодуховних характеристик, що їх цивілізований світ давно визнав як обов'язкові моральні імперативи якісного служіння своєму народові. Ми є свідками неінтегрування до світових знань, впровадження новацій, передового досвіду, досягнень науковців, побудови відкритого громадянського і високоморального суспільства, а марнославства багатовекторності, незрозумілої позаблоковості, хаосу та євразійських орієнтацій.

Очевидно, що лише справжня, національно-свідома *еліта* (наукова, освітянська, менеджерська, художня, релігійна тощо) як духовно-інтелектуальна чолівка нації, ідеологічно озброєна українською ідеєю, базуючись на новій соціогуманістичній політиці, зможе відповідально й посилено взяти на себе проблеми історичної ваги: розробити інтеграційну *стратегію* розвитку чи то України, чи то її регіонів, концепцію нової Злуки. Визнати УНІ як інструментарій суспільного договору між народом, владою і бізнесом, що гарантувало б не лише незворотність процесів духовного і національного відродження, а й усунуло б каригідні хитання в протилежні боки «временщиків» у проведенні ними внутрішньої і зовнішньої політики України, визнанні Голодомору 1932-1933 рр. геноцидом, визвольних змагань національними, надало б запропонованій соціогуманістичній доктрині світового магнетизму. Водночас, розуміння значення такої політики піднесло б загальноукраїнський потенціал Універсалу як історичного акту єдності нації, як чинника творення соборної людини, її нової ментальності та держави.

І, насамкінець, розв'язання проблемних *світоглядних* моментів – надскладне завдання, позаяк у ньому національна еліта водночас виступає доброякісним (чи навпаки, деструктивним) суб'єктом, регіональним об'єктом і всеукраїнським предметом наукових пошуків *вектора стратегії розвитку*, значення (економічне, соціальне, політичне, культурологічне, безпекове тощо) якого зростатиме в міру поступу України у відносинах із сусідами та її вступу в міжнародні інтеграційні структури, інституції та глобальні простори. Зовнішні ж фактори завжди діють через внутрішні сили і ресурси, а без збігу їх внутрішніх спрямувань – важко, а то й неможливо розраховувати на стабільний зовнішній вектор країни назагал. Тут поки що не задіяні великі *резерви* громадських організацій, народних ініціатив, каналів суспільного телебачення, освіти, єдиної Помісної Церкви тощо. Гіпотетично можна стверджувати, що силою, яка цементує народ, є пошук *універсуму* української ідеї, *синергії* загальнонаціональних інтересів і цінностей, спроможних склеїти спільноту, зробити її толерантною та перетворити у соціально-економічну, культурологічну матрицю, котра акумулюватиме роз-

маїття барв і регіональних специфік різних територій України як багатогранний **ексклюзив єдиної громадянської нації**, а відтак – як потужний потенціал духовного її відродження на шляху використання й поповнення здобутків людства.

Отже, лише соціогуманістичний підхід до опрацювання інтеграційної стратегії розвитку української спільноти спрямовує на системне вивчення цілого комплексу чинників: економічних (виробнича та інноваційна діяльність, інвестиції і міжрегіональні зв'язки, нова інформаційна економіка, дохід і формування середнього класу, підвищення зайнятості тощо), соціальних (демографічна ситуація, соціальний захист, забезпеченість житлом, працею, охорона здоров'я, зниження рівня бідності і т. ін.), духовно-інтелектуальних (освіта, наука, культура, духовні цінності, релігійні орієнтації, вітчизняна еліта, її фаховий рівень, націє-державотворчі мотивації, інформаційні комунікації, мережі, історична пам'ять тощо). Окрім цього, він вимагає від дослідників приділення значної уваги впливові навколишнього середовища на гармонійність взаємовідносин з природою (екологія, довкілля, національна спрямованість і органічність інформаційного простору, збереження пам'яток історико-культурної спадщини, забезпечення тяглості розвитку питомої мови, батьківських традицій, природного ландшафту територій і т. ін.).

Між тим, стан реальних досліджень не адекватний цим вимогам. Якщо інноваційна модель України, її окремих регіонів ще певною мірою аналізується з позиції теорії і практики **сталого** розвитку економіки, її міжрегіональної інтеграції, екології, соціального стану людини, то фактори, які стосуються «зеленої» ідеології – захисту розвитку української нації, особливо в духовно-інтелектуальному, культурно-етнічному, соціально-психологічному, мовно-інформаційному, національно-ідейно-патріотичному вимірі, – й далі залишаються на узбіччі. Хіба не зрозуміло, що саме останні домінують у створенні умов буття нації, що лише розв'язавши проблеми становлення нації та її державотворення, можна розраховувати на успіхи в економіці, її оновленні.

З огляду на це, на авансцену виходять дослідження з повноформатної наукової проблематики національного державотворення, мета яких – якомога швидше розробити власну комплексну концепцію соціогуманістичної політики в системі нової парадигми буття нації, її тяглості, а не лише сталості розвитку, який не завжди свідчить про його динаміку. Така парадигма, акумулюючи наведені вище засади, включала б такі стратегічні напрямки національного і духовного відродження:

- «зелену» ідеологію етнодержавотворення та відповідне духовно-інтелектуальне, соціогуманістичне інформаційне забезпечення, яке, з одного боку, сприятиме формуванню опірних особистісних якостей індивідуума; з іншого, творитиме соборну ідентичність нації, її ментальну синергетику як суверена майбуття України, активного суб'єкта її державотворення, а не об'єкта чужого впливу;
- систему формування національних еліт, стратегію розвитку освіти, науки та суспільного інтелекту як базових елементів інноваційної моделі української державності, створення економіки знань тощо;
- розвиток людини як творчої особистості та збереження національної ідентичності, ментальності народу, його історичної пам'яті як заporук культурного розмаїття світу, піднесення його духовності, інтелектуалізації, гуманізації та елітаризації суспільних відносин, зміцнення міжетнічної та міжконфесійної толерантності;
- національний інформаційніший, мас-медійний простори держави і вільну комунікацію зі світовим співтовариством, творення громадянського, інформаційного суспільства, розширення його суспільних радіо-телемереж, видавничої справи, свободи слова, розвиток вітчизняного кінематографу, мистецтва тощо;

- захист питомої мови, культури, традицій і звичаїв, релігійної свободи титульного народу, створення його об'єднаної Помісної Церкви, забезпечення вільного вибору церков національними меншинами, які становлять громадянську націю держави;
- охорона здоров'я населення, природи та здорового способу життя;
- соціально-економічний, житлово-комунальний, матеріально-гуманітарний та інший соціальний захист, аби зменшити рівень бідності, міграції, водночас підняти рівень людського розвитку і матеріального добробуту.

Підвищення духовності, імплементація соціогуманістичних цілей та сенсу національної зеленої ідеології у свідомість спільноти є найвідповідальнішим у час глобалізації, водночас найскладнішим для реалізації напрямком регіональної політики держави, від якої залежать не лише **оновлення економіки**, а й формування, забезпечення цілісності та монолітності української **громадянської нації**. Така нація буде і політичною. Здійсненню такого сегмента політики може допомогти українцям твердо усвідомити вагу соціогуманістичних позитивів загальнонаціональної ідеології для зміцнення їх єдності, врешті зрозуміти істину: щоб зберегти себе як ексклюзивну цінність у світовому розмаїтті за умов посилення його зодноріднення, Україна, передовсім з позиції **середовищеспроможності**, повинна бути – одна, соборна і неподільна. Це, по-перше, стимулюватиме механізми практичного забезпечення консолідуючої дії національної ідеї з урахуванням духовно-інтелектуальних, мовно-інформаційних, етнокультурних специфік та суспільно-політичних орієнтацій окремих регіонів щодо оптимальності вибору преференцій сучасного розвитку, його інноваційно-модернізаційної складової, зрештою, ідеологічного вектора стратегічного партнерства на загальнодержавному рівні, інтеграційних преференцій та орієнтирів.

По-друге, виокремить нагальну пріоритетність розробки соціогуманістичних основ державної «зеленої», а не партійно-регіональної ідеології, впровадження соціогуманізму у справді широке суспільне середовище – адекватне новому ступеню історичного розвитку українського соціуму та викликам, пов'язаним з необхідністю усвідомлення актуальності процесів державотворення та становлення нації як централізованої, євроінтегрованої, хоча ослабленої асиміляторами. Україна зможе посісти гідне місце в європейському і світовому просторі, якщо їй вдасться розвинути свій науково-технічний, соціально-економічний потенціали, досягнути єдності релігійних конфесій, тобто тих сфер духовно-культурної діяльності суспільства (людини, громад, нації), що безпосередньо стосуються інтелектуального, інформаційного, морального контексту, його якісно нового соціогуманістичного наповнення як компенсації за колишнє приниження титульної нації сильними світу цього та міжнародного превентиву недопущення такого аморального, нелюдяного стану в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Українська Національна Ідея як духовно-інтелектуальний код соборності народу: етнічний, інтеграційний та цивілізаційний вектори (матеріали круглого столу) / за ред. В. С. Кравціва ; НАН України, Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2011. – 62 с.
2. Вовканич С. Аксіологічний підхід до процесів модернізації промислового потенціалу в системі сучасних складових української національної ідеї (негентропійно-методологічна візія) / С. Вовканич, С. Шульц // Світогляд. – 2011. – №4. – С. 20-32.

3. Франко І. Поза межами можливого / І. Франко // Вибрані твори у п'ятдесяти томах. Т. 45. – К. : Наукова думка, 1986. – С. 284.
4. Голубець М. А. Середовищезнавство (інвайронментологія) / М. А. Голубець. – Львів : Манускрипт, 2010. – 175 с.
5. Посильна допомога експертів Президенту, який замислився над проблемами гуманітарної політики // День. – 2011 – 8-9 липня.
6. Лесной В. Про три стовпи сучасної розвиненої нації / В. Лесной // День. – 2011. – 16-17 грудня.
7. Вовканич С. Інформація. Інтелект. Нація / С. Вовканич. – Львів : ЄвроСвіт, 1999, – 116 с.
8. Вовканич С. Й. Згуртування нації як ідеологічна соціогуманістична проблема України ХХІ сторіччя / С. Й. Вовканич // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – Вип. 10. – С. 568-599. – Серія: гуманітарні науки.
9. Вовканич С. Інтелектуальний антиукраїнізм / С. Вовканич // Молодь України. – 2001. – 15 травня.

Вовканич С. Й. Соціогуманістические основы модернизации экономики в системе реализации украинской национальной идеи.

Анализируется узкое понимание существующей гуманитарной политики, ее неспособность защитить национальную идентичность украинцев в условиях усиления глобализационных опасностей нивелирования их информационного пространства и расширения патогенного влияния неоимпериализма на сферы отечественной науки, образования, экономики, культуры. В этом контексте освещается актуализация потребности широкого внедрения новой социогуманістической парадигмы бытия, обязательным духовно-моральным императивом которой должна стать в национальном и международном масштабе бинарная защита и человека, и нации на всех этапах их возрождения, формирования собственного духовно-интеллектуального потенциала и насущность соответствующей его оценки в системе социально-экономического, научно-технического, духовно-культурного, экологического и другого развития.

Ключевые слова: гуманитарная политика, социогуманістическая парадигма бытия, бинарная защита человека и нации, украинская национальная идея, информационное пространство, оценка информации, духовно-интеллектуальный потенциал.

Vovkanych S. Yo. The Socio-Humanistic Basis of Economy Modernization in the System of Ukrainian National Idea Realization.

The narrow conception of the existing humanitarian policy and its inability to protect the national identity of Ukrainians in the conditions of the increase of globalization threat of its informational space elimination and strengthening of the pathogenic influence of neo-imperialism on the spheres of national education, science, economy and culture is analyzed. In this context the necessity of the wide implementation of new socio-humanistic existence paradigm is stressed with the binary protection of both a man and a nation at every stage of their revival, forming of their own spiritual-intellectual potential and urgency of its appropriate estimation in the system of social, economic, scientific, technical, spiritual, cultural, ecological and other development as an obligatory spiritual and moral imperative.

Key words: humanitarian policy, socio-humanistic paradigm of existence, binary protection of man and nation, Ukrainian national idea, informational space, estimation of information, spiritual-intellectual potential.

Надійшло 21.11.2011 р.